

رابطه ویژگی های فردی و رفتاری حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب صورت های مالی

منصوره اسکندری ، بهزاد نیکنام لمر

دانشجوی کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت (نویسنده مسئول)

کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

چکیده:

هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه ویژگی های فردی و رفتاری حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب حسابرسان و شناسایی جنبه های مختلف مکتب تردید گرایی به منظور تعیین تاثیر آن بر بهبود کیفیت حسابرسی و ایجاد اطمینان از صورت های مالی می باشد. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه پژوهش، توصیفی-پیمایشی و با در نظر گرفتن معیار زمان، مقطعی است. جامعه آماری این پژوهش شامل حسابرسان شاغل در سازمان حسابرسی و موسسات حسابرسی معتمد مستقر در تهران می باشند، شامل مدیر، شریک و سرپرست است. که با استفاده از فرمول کوکران و به روش تصادفی ساده با تخصیص متناسب ۱۲۰ نفر بعنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت گردآوری داده ها از هر دو روش کتابخانه ای و میدانی استفاده گردید. داده های بخش نظری و پیشینه با مطالب کتب، مقالات و پایان نامه ها انجام و در بخش میدانی نیز به منظور گردآوری داده ها از ابزار پرسشنامه استاندارد هارت (۲۰۱۰) بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت استفاده شده است و به منظور حصول اطمینان از روایی و پایایی پرسشنامه از بار عاملی گویه ها، آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، میانگین واریانس استخراج شده و ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده (معیار فورنل و لارکر) استفاده شد و جهت تجزیه و تحلیل از آزمون آماری کمترین مربعات جزئی Smart PLS استفاده شد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین ویژگی های فردی و رفتاری حسابرسان (ذهن پرسشگر، جستجوی دانش، تعلیق در قضاوت، اعتماد بین فردی، اعتماد به نفس، خودرای بودن) با قابلیت تشخیص تقلب صورت های مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

واژه های کلیدی: ذهن پرسشگر، جستجوی دانش، تعلیق در قضاوت، تفاهم بین فردی، اعتماد به نفس، خودرای بودن، تقلب.

مقدمه :

امروزه پیچیدگی روابط تجاری و نیز معضل های خصوصی و نیازهای شخصی افراد برای سازمان ها، فعالان ذینفع اقتصادی و حسابرسان، گره های کوری ایجاد کرده اند که برای گشایش آن ها صرف زمان و هزینه های زیادی لازم است . در این ارتباط، هر چند که به طور عمومی سازمان ها تلاش های ضد فساد دامنه داری را با تدوین و پیگیری برنامه های رعایت مدیریت ریسک تقلب اجرا کرده اند، ولی گویا اهرم انگیزه های غیراخلاقی قوی تر بوده و همواره متقلبین حرکت روبه جلوتری داشته اند. حسابرسان در کشف تقلب های مالی، پیش بینی احتمال ورشکستگی و بروز بحران های غیر منتظره نقش با اهمیتی دارند . آنها باید اظهار نظر حرفه ای مستقلی به صاحبکاران ارائه کنند (لیو و یانگ^۱، ۲۰۰۸) . رخداد تقلب های اخیر در ایران با تمام تبعات منفی اقتصادی، سیاسی و اجتماعی اثرات مخربی که بر اعتماد مردم وارد نمود ، زنگ ها را برای مسئولان امر و به ویژه حسابداران و حسابرسان به صدا درآورد و به نوعی به آنان هشدار داد که تقلب هرگز نمی خوابد و بی وقفه به دنبال تاراج درآمدها، دارایی ها و مشاغل است (نمازی و ابراهیمی، ۱۳۹۴). استفاده کنندگان، ارزش و اهمیت زیادی برای کیفیت، شفافیت و اعتمادپذیری صورت های مالی قائل اند . چنانچه این صورت ها صحیح و با کیفیت باشند تصمیم گیری های سرمایه گذاری بهبود می یابد و در نتیجه فرآیند تخصیص منابع در اقتصاد بهینه می شود . از سوی دیگر اطلاعات گمراه کننده به تصمیم گیری های نادرست و اتلاف منابع منجر خواهد شد. از عوامل مهم بقا و حیات مؤسسه های حسابرسی، کیفیت توانمندی نیروی انسانی است . اهمیت منابع انسانی به مراتب از فناوری های جدید ، منابع مالی و مادی بیشتر است و بر این اساس، توانمندی منابع انسانی به عنوان رویکرد نوین انگیزش درون شغلی، به معنای آزادسازی نیروهای درونی کارکنان و فراهم کردن بسترها و به وجود آوردن فرصت برای شکوفایی استعدادها، توانایی ها و شایستگی های افراد است که در واقع ، شامل ادراک فرد نسبت به خویش در شغل و سازمان می شود (صفرزاده و همکاران، ۱۳۹۷). از دید استفاده کنندگان گزارش های مالی، اطلاعاتی قابل اعتماد تلقی می شود که یک سازمان مستقل بر فرآیند تهیه آن نظارت نماید . نمونه ای از این گونه سازمان های مستقل، مؤسسات حسابرسی می باشد . مؤسسات حسابرسی عمدتاً واحدهای تجاری، ساختار کنترل داخلی و محصول نهایی این سیستم کنترل داخلی یعنی صورت های مالی را مورد بررسی و نظارت قرار می دهند (برادران حسن زاده و همکاران، ۱۳۹۳). اگر حسابرس تحت تاثیر ریسک ذاتی تشخیص اشتباه دهد گزارش حسابرسی نیز اشتباه می شود و در نتیجه ویژگی های منحصر به فرد حسابرسان و نوع رفتار آنها از مهمترین عوامل اثرگذار محسوب می شود. حسابرسان درگیر در حسابرسی برای کشف تقلب بیشتر تاکید بر استثناها، موارد غیرمعمول، تخلفات حسابداری و الگوهای رفتاری دارند و کمتر به دنبال اشتباهات و موارد حذف شده هستند (استاندارد حسابرسی، شماره ۲۴۰). با توجه به اهمیت کار حسابرسان در اعتبار بخشی به صورت های مالی شرکت ها و نقش اساسی آن ها در کشف تحریفات با اهمیت ، ویژگی های فردی و رفتاری حسابرسان می تواند عملکرد آنها را در کشف و شناسایی تحریفات با اهمیت تحت تأثیر قرار دهد. آناستاسیا^۲ و همکاران (۲۰۱۷). این پژوهش به دنبال بررسی این موضوع است که ویژگی های فردی و رفتاری حسابرسان با قابلیت کشف تقلب

^۱. Liou and Yang^۲. Anastasia

صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران چه رابطه ای از خود بر جای می گذارند ؟ و اینکه کدام ویژگی های فردی و رفتاری حسابرسان بیشترین رابطه را با قابلیت کشف تقلب دارد ؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مطالعاتی در زمینه رابطه ویژگی های فردی و رفتاری حسابربان با قابلیت تشخیص تقلب صورت های مالی انجام شده اند که هر کدام به بررسی جنبه های خاصی از روابط بین این مفاهیم پرداخته اند و هر مطالعه تلاش نموده از منظر متفاوتی به بررسی این موضوعات بپردازد. به هر حال نتایج تعدادی از پژوهش ها که مرتبط با موضوع پژوهش حاضر است، به شرح ذیل است:

آگوستینا^۳ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی تردید حرفه ای حسابربان و کشف تقلب پرداختند. هدف این مطالعه بررسی تأثیر شایستگی، استقلال، تجربه و فشار زمانی حسابرسی بر کشف تقلب با استفاده از اثر میانجی شک حرفه ای در زمینه حسابربان داخلی برای بخش دولتی بود. نتایج پژوهش نشان داد که شایستگی، استقلال و فشار زمانی حسابرسی تأثیری بر توانایی کشف تقلب نداشتند. در این میان، تجربه و شک حرفه ای حسابرس تأثیر مثبتی بر کشف تقلب داشت. کاربرد شکاکیت حرفه ای به عنوان یک متغیر میانجی در تأثیر شایستگی، استقلال، تجربه و فشار زمانی حسابرسی بر کشف تقلب ثابت شد. شایستگی، استقلال و تجربه حسابربان تأثیر مثبتی بر شک حرفه ای و فشار زمانی حسابرسی تأثیر منفی بر شک حرفه ای داشت.

اود^۴ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی توانایی حسابربان برای کشف تقلب: استقلال، تجربه، تردید حرفه ای و حجم کاری پرداختند. اطلاعات جمع آوری شده با استفاده از روش پرسشنامه و تجزیه و تحلیل داده ها از رگرسیون خطی چندگانه انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که استقلال، تجربه حسابرسی و شک حرفه ای تأثیر مثبت و معناداری بر توانایی حسابرس در کشف تقلب دارد. در این میان، حجم کار تأثیر منفی و معناداری بر توانایی حسابرس در کشف تقلب دارد.

سادگالی^۵ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان عملکرد تکنیک های یادگیری ماشینی در کشف تقلب، به بررسی جامع روش های کشف تقلب مالی با استفاده از روش های داده کاوی پرداختند. آنها یافتند که روش های هوش مصنوعی در مقایسه با روش رگرسیون لجستیک از عملکرد بهتر و دقیق تری در پیش بینی تقلب برخوردار است.

شاوور و شاوور^۶ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی تأثیر استدلال اخلاقی بر قصد گزارشگری تقلب در صورتهای مالی پرداختند. نتایج پژوهش آنها بیانگر این است که سطح فردی استدلال اخلاقی بر قصد گزارشگری داخلی تقلب تأثیر داشته در حالی که بر قصد گزارشگری خارجی تقلب بی تأثیر است.

سیئو سیئو^۷ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه بین ویژگی فردی حسابربان با قابلیت کشف تقلب در مالزی پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که ذهن پرسشگر، اعتماد بنفس و خود رایی حسابربان تأثیر مثبت و معناداری با قابلیت کشف تقلب دارد، و جستجوی دانش، تعلیق در قضاوت و تفاهم بین فردی حسابربان، قابلیت تشخیص تقلب آنان را تحت تأثیر قرار نمی دهد.

^۳. Agustina

^۴. Ode and et

^۵. Sadgalia and et

^۶. Shawver & Shawver

^۷□. Siew Siew

اوتلسر^۸ و همکاران (۲۰۱۸)، برای تردید حرفه ای ابعاد مختلفی بیان کردند که می توان به ذهن پرسشگر و ارزیابی منتقدانه شواهد، توانایی برای کشف تقلب، مخالفت در برابر اعتمادکردن، جانبداری محافظه کارانه در برابر قضاوت حسابرسی، استقلال و سرانجام شکاکیت اشاره کرد. با اعمال درست تردید حرفه ای می توان مسائل موجود (به عنوان نمونه، سرنخ های

بیشتری از وجود تقلب) را شناسایی کرد و اقدامات مناسب (به عنوان نمونه، در انجام حسابرسی تعداد ساعات بودجه شده را افزایش داد، موارد متناقض بیشتری را کشف کرد و با تأکید بیشتری با صاحبکار صحبت کرد) را انجام داد.

علیزاده گان و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی به تحلیل توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده: تأثیر تجربه حسابرس و تیپ شخصیتی با نقش تردید حرفه ای پرداختند. یافته های پژوهش نشان داد که تجربه حسابرس و تیپ شخصیتی به طور غیرمستقیم با توجه به نقش میانجی تردید حرفه ای بر کشف تقلب در صورتهای مالی رابطه مثبت و معناداری دارند. حسابرسان با شناسایی و رفع محدودیت های ناشی از عوامل منجر به شکل گیری تقلب با توجه به نقش اثرگذار تجربه شغلی و تیپ شخصیتی با تأکید بر تردید حرفه ای، توانایی کشف تقلب را افزایش داده به نوعی که هر چه حسابرسان در هنگام حسابرسی شک و تردید حرفه ای بیشتری نشان دهند، تمایل آنها برای جستجوی اطلاعات در خصوص علائم تقلب بیشتر و از این رو توانایی کشف تقلب آنها بالاتر است.

قدیمی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی عواطف فردی، تفکر انتقادی و ارزیابی ریسک تقلب در حسابرسی پرداختند. یافته های این مطالعه نشان می دهد اثربخشی عواطف فردی در تفکر انتقادی حسابرس با خطا در ارزیابی ریسک تقلب در حسابرسی، تأثیر معنی داری و مثبت دارد. همچنین عواطف منفی یک فرد تأثیر مثبت و معنی دار بر تفکر انتقادی دارد. اما تأثیر عواطف مثبت و عواطف منفی بر قضاوت حسابرسی در ارزیابی ریسک تقلب معنی دار نیست همچنین شواهد این تحقیق بیانگر آن است که تفکر انتقادی حسابرس تأثیر با اهمیت و مثبت بر قضاوت حسابرس در ارزیابی ریسک تقلب می گذارد.

علیزاده گان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به تأثیر تیپ شخصیتی و اخلاق حرفه ای بر توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده با نقش تردید حرفه ای پرداختند. نتایج آزمون فرضیه ها نشان داد که هر چه حسابرسان در هنگام حسابرسی شک و تردید حرفه ای بیشتری نشان دهند، تمایل آنها برای جستجوی اطلاعات در خصوص علائم تقلب بیشتر و از این رو توانایی کشف تقلب آنها بالاتر است.

کریمی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله ای به ارزیابی تأثیر سوءگیری های روانشناختی فردی و ابعاد شخصیتی حسابرسان بر کیفیت حسابرسی شرکتها پرداختند. نتایج آزمون فرضیه ها نشان داد که سوگیری ها اثر قابل توجهی بر کیفیت حسابرسی خواهد گذاشت، اما ابعاد شخصیتی اثر قابل توجهی بر کیفیت حسابرسی نخواهد گذاشت.

بنی مهد و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی رابطه جهت گیری ارزشی، عواطف مثبت و درک از انصاف با تمایل حسابرسان داخلی به گزارشگری تقلب پرداختند. نتایج پژوهش نشان می دهد جهت گیری ارزشی با تمایل حسابرسان داخلی مادی گرا به گزارش تقلب رابطه ای معنادار و مثبت دارد. اما این رابطه در گروه حسابرسان فرامادی گرا، رابطه ای معنادار و

^۸.Anastasia and et

منفی است. در گروه سوم یعنی حسابرسان داخلی مادی گرا-فرامادی گرا نیز، رابطه ای معنیدار میان جهت گیری ارزشی و تمایل به گزارش تقلب وجود ندارد.

پاشائی فشتالی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی رابطه تیپ شخصیتی، تجربه و جنسیت با توانایی کشف تقلب حسابرس (نقش میانجی شک و تردید حرفه ای) پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش آنها نشان می دهد تیپ شخصیتی شهودی منطقی و حسی منطقی در مقایسه با سایر تیپ های شخصیتی و تجربه می توانند به طور مستقیم و همچنین غیرمستقیم (از طریق متغیر میانجی تردید حرفه ای) اثر مثبت و معناداری بر توانایی کشف تقلب داشته باشند. اما جنسیت رابطه معناداری با توانایی کشف تقلب ندارد.

فرضیه های پژوهش

- فرضیه اول: بین ذهن پرسشگر حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه وجود دارد.
- فرضیه دوم: بین جستجوی دانش حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه وجود دارد.
- فرضیه سوم: بین تعلیق در قضاوت حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه وجود دارد.
- فرضیه چهارم: بین تفاهم بین فردی حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه وجود دارد.
- فرضیه پنجم: بین اعتماد به نفس حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه وجود دارد.
- فرضیه ششم: بین خودرای بودن حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

با توجه به اهداف ذکر شده، این پژوهش بر اساس هدف کاربردی و از نوع توصیفی پیمایشی است. رایج ترین شیوه گردآوری داده ها در روش پژوهش پیمایشی، مصاحبه شخصی و استفاده از پرسشنامه است. برای انجام این پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته و پرسشنامه هارت استفاده شده و پایائی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ تعیین گردیده است. جامعه آماری این پژوهش شامل حسابرسان شاغل در سازمان حسابرسی و موسسات حسابرسی معتمد مستقر در تهران در سال ۱۴۰۲ می باشند، که شامل مدیر، شریک و سرپرست است. این پژوهش در حوزه تحقیقات روانشناسی و حسابرسی رفتاری می باشد.

تجزیه و تحلیل داده های پژوهش در سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفته است. که در قسمت نتایج توصیفی تحقیق به کمک نرم افزار آماری SPSS^{۱۹} و Excel به خلاصه کردن اطلاعات در قالب جداول توزیع فراوانی و نمودارهای مربوط به هریک از متغیرهای تحقیق پرداخته شده است و در سطح آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار میانه و نما است و در قسمت نتایج تحلیلی تحقیق ابتدا از روش تحلیل مسیر و سپس از تکنیک مدل سازی معادلات ساختاری و نرم افزار (Smart PLS^۹) استفاده گردیده است.

از شرایط اساسی بر تحقیق علمی داشتن پایایی و روایی وسیله اندازه گیری است. چون درستی یافته ها و داده های تحقیق بستگی کامل به آن دارد. منظور از پایایی آزمون ثبات و تکرار پذیری اندازه گیری در زمان های مختلف است. در آزمون هایی که ضریب اعتبار بالایی دارند، خطای اندازه گیری به حداقل کاهش می یابد. نمره های آزمون معتبر صرف نظر از آنچه که اندازه گیری می کند با تکرار آزمایش و در دفعات مختلف با هم قابل مقایسه اند. منظور از روایی یک مقیاس یا یک ابزار اندازه گیری، پاسخ به این سؤال است که ابزار اندازه گیری آنچه را که بایستی بسنجد آیا می سنجد و تا چه اندازه در این موضوع موفق بوده و صحت لازم را دارد. به عبارتی، روایی به معنای میزان انطباق بین تعریف مفهومی متغیر با تعریف

^۹. Partial Least Squares

عملیاتی آن است. منظور از روایی آن است که پرسشنامه همان متغیر مورد نظر را اندازه‌گیری کند و برای اندازه‌گیری آنچه مورد نظر می‌باشد مناسب است (خلیفه سلطان و براری، ۱۳۹۴).

برای اطمینان از روایی سؤالات و گویه‌های مورد سنجش برای مفاهیم مورد استفاده تحقیق، پرسشنامه اولیه در جمعیت تحقیق مورد آزمون قرار گرفت تا نواقص احتمالی پرسشنامه که می‌توانست از نامفهوم بودن سؤالات، ترتیب نامناسب سؤالات و طولانی بودن پرسشنامه و... باشد، مرتفع گردد. همچنین از کارشناسان و محققین، خواسته شد تا مشکلات احتمالی پرسشنامه را در مقابل هر گویه و سؤال متذکر شوند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و بررسی نظرات کارشناسان بانک اطلاعاتی تشکیل و پایایی شاخص‌ها مورد سنجش قرار گرفت که در ادامه، نتایج بدست آمده برای هر شاخص بصورت مجزا ارائه می‌شود.

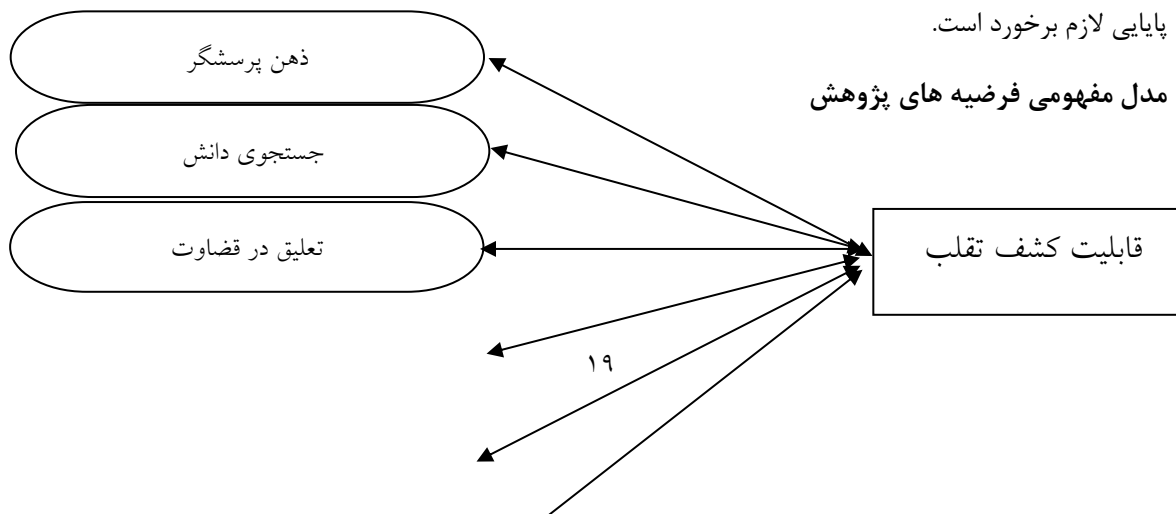
شاخص پایایی

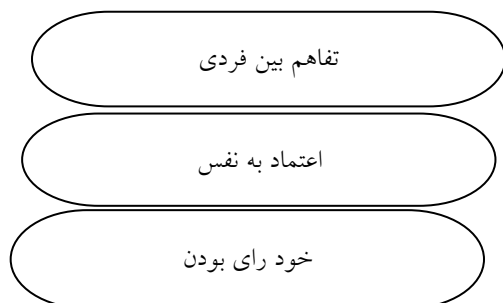
جدول شماره ۱: میزان آلفای بدست آمده برای هر یک از شاخص‌های تحقیق

متغیرها	ضریب آلفای کرونباخ
قابلیت کشف تقلب	۰.۸۲۸
ذهن پرسشگر	۰.۷۶۰
جستجوی دانش	۰.۷۰۰
تعلیق در قضاوت	۰.۷۰۱
تفاهم بین فردی	۰.۷۷۰
اعتماد به نفس	۰.۷۳۶
خودرای بودن	۰.۷۹۳
کل پرسشنامه	۰.۷۸۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

همانطور که از نگاره فوق مشخص است میزان آلفای کرونباخ بدست آمده برای هر یک از شاخص‌های تحقیق محاسبه شد که با توجه به اینکه همه بزرگتر از ۰.۷۰ می‌باشند، قابل قبول بوده و این موضوع نشان دهنده همبستگی درونی بین متغیرها برای سنجش مفاهیم مورد نظر است و بدین ترتیب می‌توان گفت که تحقیق ما از قابلیت اعتماد و یا پایایی لازم برخوردار است.

منبع مدل : هارت (۲۰۱۰)

اندازه گیری متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

توانایی کشف تقلب^{۱۰} : عبارتست از هرگونه اقدام عمدی یا فریبکارانه یک یا چند نفر از مدیران، کارکنان یا اشخاص ثالث، برای برخورداری از یک مزیتی ناروا یا غیرقانونی. (استانداردهای حسابرسی، شماره ۲۴۰).

متغیرهای مستقل

ذهن پرسشگر^{۱۱} : ذهن پرسشگر یعنی توانایی ذهن در پرسش مستمر صحت مساله در طی عمل حسابرسی. یک ذهن پرسشگر شامل مواردی از قبیل الزام به استدلال، شواهد، برهان و دلیل آوردن یا اثبات کردن می باشد (گلاور و پراویت^{۱۲}، ۲۰۱۴).

تعليق در قضاوت^{۱۳} : وقفه در قضاوت یک ویژگی است و بیان می کند که در خصوص یک مورد مشکوک، شکل گیری قضاوت ها به کندی صورت می گیرد. زیرا انجام قضاوت نیازمند تأمل و جمع آوری اطلاعات اضافی پشتیبان می باشد (هارت، ۲۰۱۳).

جستجوی دانش^{۱۴} : همان کنجکاوی است. اینکه حسابرسان ذهنیت کنجکاوانه همراه با علاقه برای جستجوی شواهد داشته باشد. جستجوی دانش به عنوان ویژگی تردید حرفه ای مبتنی بر کنجکاوی فردی است (هارت، ۲۰۱۳).

تفاهم بین فردی^{۱۵} : درک میان فردی در زمره ویژگی های تردید حرفه ای است که نیاز به فهم دلایل یا انگیزه هایی دارد که چرا صاحبکار به یک روش خاص رفتار می کند. درک روابط میان فردی حسابرسان را به مشکوک بودن ترغیب می کند (هوک وی^{۱۶}، ۱۹۹۰).

^{۱۰} . Fraud Detection Capabilities^{۱۱}.Questioning Mind^{۱۲} . Glover& Prawitt^{۱۳}.Suspension of judgment^{۱۴} . Searching for knowledge^{۱۵}.Understanding Interpersonal Relationship^{۱۶} . Hokvey

اعتماد به نفس^{۱۷}: اعتماد به نفس یعنی میزان صداقت و اعتماد حسابرسان که به شکل گیری نگرشها و رفتارها منجر خواهد شد و یکی از ویژگی های تردید حرفه ای حسابرس محسوب می شود و میزانی که حسابرسان معتقد و مطمئن به خودشان هستند. (موتز و شرف^{۱۸}، ۱۹۶۱).

خودرأی بودن^{۱۹}: ویژگی خودرأیی یعنی حسابرس شجاعانه برای ارزیابی، ارائه و ثبات اظهارنظرهای حسابرسی تصمیم می گیرد. ویژگی خودرأی بودن میزان تأثیر انگیزه و مسائل شخصی در ارزیابی هرکدام از اطلاعات دریافت شده را توضیح می دهد (لفکورت^{۲۰}، ۱۹۹۱).

شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات آماری

تکنیک مدل سازی معادلات ساختاری

مدل یابی معادلات ساختاری یک رویکرد جامع برای آزمون فرضیه ها، درباره روابط متغیرهای مشاهده شده و مکنون است. تحلیل مسیر در معادلات ساختاری از بسیاری جهات شبیه روش های سنتی همبستگی و تحلیل رگرسیون است اما تفاوت های عمده ای با آن دارد. از جمله اینکه، از لحاظ روش شناختی جامع و از لحاظ تحلیل داده ها یک روش فوق العاده انعطاف پذیر است. همچنین در روش های رگرسیونی مدل های خاصی تحلیل می شوند در صورتی که در مدل یابی معادلات ساختاری مدل های گوناگون با در نظر گرفتن محدودیت های ویژه محقق، تحلیل می شود. علاوه براین تحلیل مسیر یک فن چند متغیری است که روابط ویژه میان متغیرهای مشاهده شده را ارزیابی می کند (بشلیده، ۱۳۹۳).

از روش حداقل مربعات جزئی^{۲۱}، که یک تکنیک مدل سازی معادلات ساختاری مکنون، برای تجزیه و تحلیل داده ها است استفاده شد. مزیت اصلی این تکنیک این است که در آن از روش برآورد بر اساس حداقل مربعات استفاده می شود. این روش نسبت به رگرسیون و مدل های ساختاری مبتنی بر کوواریانس برتر است، چرا که از همه واریانس های مشاهده شده به عنوان واریانس های مفید و توضیح دهنده استفاده می کند. در این روش علاوه بر این از آن جایی که ضرایب رگرسیون به صورت مکرر برآورد می شود، حجم نمونه همانند روش های معمول، مساله ساز نمی باشد. این روش به محقق این اجازه را می دهد تا رابطه بین الگوها و رابطه فرض شده بین الگوها را به طور هم زمان اندازه گیری نماید. مدلسازی معادلات ساختاری از سه بخش مدل اندازه گیری^{۲۲}، مدل ساختاری^{۲۳} و در نهایت بررسی مدل کلی پژوهش تشکیل شده است و متغیرهای مدل در دو دسته متغیرهای پنهان و آشکار تقسیم بندی می شوند. بخش مدل اندازه گیری، شامل سؤال های (شاخص ها) هر بعد، همراه با آن بعد است و روابط میان سؤال ها و ابعاد، در این بخش

^{۱۷}. Self- Confidence

^{۱۸}. Motz and Sherf

^{۱۹}. Self-Determination

^{۲۰}. Lefcort

^{۲۱}. Partial least squares(PLS)

^{۲۲}. Measurement Model

^{۲۳}. Structural Model

مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. بخش مدل ساختاری نیز، حاوی تمامی سازه های مطرح در مدل اصلی پژوهش است و میزان، همبستگی سازه ها و روابط میان آنها، در این مرحله ارزیابی می شود (کلاین^{۲۴}). پس از مشخص نمودن مدل پیشنهادی و ورود داده های مربوطه به نرم افزار، پژوهشگر به منظور آزمون برازش مدل با داده های جمع آوری شده از جامعه مورد مطالعه، مدل سازی معادله ساختاری (SEM^{۲۵}) که یک تکنیک تحلیل چند متغیری کلی و بسیار نیرومند از خانواده رگرسیون چند متغیری و به بیان دقیق تر بسط مدل خطی کلی است که به پژوهشگر امکان می دهد به بررسی همزمان روابط بین متغیرهای مختلف بپردازد (هوئل^{۲۶}، ۲۰۱۲) را اجرا می نماید. بنابراین، از روش های نمونه سازی مجدد خودکار برای برآورد تأثیر عوامل و جهت ضرایب در مدل استفاده می نماییم (گویرال^{۲۷} و دیگران، ۲۰۱۵). برای مدل یابی به روش حداقل مربعات جزئی (PLS) نرم افزارهای مختلف مانند Smart PLS، Visual PLS و PLS-Graph استفاده می شود (سید عباس زاده و دیگران، ۱۳۹۱) که در این پژوهش از نرم افزار Smart PLS استفاده شده است.

یافته های پژوهش

آمار توصیفی

جدول شماره ۲- آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
ذهن پرشگر	۴/۵۲۵	۴/۹۲۰	۴/۱۳۰	۰/۰۲۸
جستجوی دانش	۴/۶۵۰	۴/۸۹۰	۴/۴۱۰	۰/۰۳۴
تعلیق در قضاوت	۴/۴۹۲	۴/۹۶۰	۴/۰۲۵	۰/۰۳۲
تفاهم بین فردی	۴/۵۵۰	۴/۸۷۰	۴/۲۳۰	۰/۰۲۸
اعتماد به نفس	۴/۵۰۵	۴/۶۹۰	۴/۳۲۰	۰/۰۲۹
خودرای بودن	۴/۴۴۲	۴/۶۶۰	۴/۲۲۵	۰/۰۳۳
قابلیت تشخیص تقلب	۳/۹۵۷	۴/۵۹۰	۳/۳۲۵	۰/۰۳۹

بررسی نرمال بودن داده ها

^{۲۴}. Kline

^{۲۵}. Structural Equation Modeling (SEM)

^{۲۶}. Hoyle

^{۲۷}. Guiral

در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود سطح معناداری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تمام متغیرها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین می‌توان بیان نمود که توزیع داده‌ها نرمال نمی‌باشد. لذا برای بررسی فرضیه‌ها از روش حداقل مربعات جزئی^{۲۸}، که نسبت به نرمال بودن یا نبودن داده‌ها حساسیتی ندارد استفاده می‌شود.

جدول شماره ۳- بررسی نرمال بودن داده‌ها

متغیر	آزمون کولموگروف اسمیرنوف
ذهن پرسشگر	۰/۰۰۰
جستجوی دانش	۰/۰۰۰
تعليق در قضاوت	۰/۰۰۰
تفاهم بین فردی	۰/۰۰۰
اعتماد به نفس	۰/۰۰۰
خودرای بودن	۰/۰۰۰
قابلیت تشخیص تقلب	۰/۰۰۰

یافته‌های استنباطی پژوهش

برازش الگوی اندازه‌گیری

جهت بررسی برازش الگوی اندازه‌گیری سه معیار پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده می‌شود. برای سنجش پایایی الگو پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ بررسی شده است. روایی پرسشنامه توسط دو معیار روایی همگرا و واگرا، که مختص الگوسازی معادلات ساختاری است، بررسی شد. معیار شاخص متوسط واریانس استخراجی^{۲۹} نشان دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است. به بیان ساده‌تر، شاخص متوسط واریانس استخراجی میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد که، هر چه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. مقدار شاخص متوسط واریانس استخراجی مربوط به سازه‌های الگو در جدول شماره ۴ آمده است.

جدول شماره ۴- گزارش آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

متغیرهای مکنون	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha>۰,۷)	ضریب پایایی ترکیبی (Alpha>۰,۷)	میانگین واریانس استخراجی (AVE>۰,۵)
ذهن پرسشگر	۰/۷۶۰	۰/۸۱۳	۰/۷۶۴

^{۲۸}. Partial least squares(PLS)

^{۲۹}. Average variance extracted

۰/۷۲۴	۰/۷۸۹	۰/۷۰۰	جستجوی دانش
۰/۷۱۰	۰/۸۱۶	۰/۷۰۱	تعلیق در قضاوت
۰/۷۱۴	۰/۸۲۰	۰/۷۷۰	تفاهم بین فردی
۰/۷۰۲	۰/۷۹۵	۰/۷۳۶	اعتماد به نفس
۰/۷۸۰	۰/۸۳۵	۰/۷۹۳	خودرای بودن
۰/۸۵۴	۰/۸۷۵	۰/۸۲۸	قابلیت تشخیص تقلب

نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که متغیرهای پژوهش ارائه شده در جدول از پایایی خوبی در الگو برخوردارند. پایایی ترکیبی و ضریب آلفای کرونباخ در مورد همه‌ی بیشتر از ۰/۷۰ است. در نتیجه، نتایج این پژوهش در مورد این دو معیار برازش مناسب الگو را تأیید می‌کند. همچنین شاخص متوسط واریانس استخراجی همه‌ی متغیرها بیشتر از ۰/۵۰ است و در نتیجه روایی همگرایی الگو و مناسب بودن برازش الگوهای اندازه‌گیری تأیید می‌شود.

روایی واگرا

روایی واگرا سومین معیار بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری است. که این روایی از طریق روش فورنل و لارکر^{۳۰} (۱۹۸۱) می‌توان بررسی کرد که میزان رابطه یک سازه با شاخص‌هایش در مقایسه رابطه آن سازه با سایر سازه‌هاست، به طوری که روایی واگرایی قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک سازه در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارد تا با سازه‌های دیگر. در معادلات ساختاری، بررسی این امر به وسیله یک ماتریس صورت می‌پذیرد که خانه‌های این ماتریس حاوی مقادیر ضرایب همبستگی بین سازه‌ها و جذر مقادیر شاخص متوسط واریانس استخراجی مربوط به هر سازه است. همان‌گونه که جدول شماره ۵ برگرفته از روش فورنل و لارکر (۱۹۸۱) مشخص می‌باشد، مقدار جذر شاخص متوسط واریانس استخراجی

متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار گرفته‌اند، از مقدار همبستگی میان آن‌ها که در خانه‌های زیرین و چپ قطر اصلی ترتیب داده شده‌اند، بیشتر است. از این رو می‌توان اظهار داشت که در پژوهش حاضر، سازه‌ها (متغیرهای مکنون) در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارند تا با سازه‌های دیگر. به بیان دیگر، روایی واگرایی مدل در حد مناسبی می‌باشد.

^{۳۰}. Fornel et Larker

جدول شماره ۵- ماتریس سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لارکر

قابلیت تشخیص تقلب	ذهن پرسشگر	جستجوی دانش	تعلیق در قضاوت	تفاهم بین فردی	اعتماد به نفس	خودرای بودن	سازه‌ها
----	----	----	----	----	----	۰/۷۰۲	خودرای بودن
----	----	----	----	----	۰/۷۲۶	۰/۴۰۱	اعتماد به نفس
----	----	----	----	۰/۶۵۴	۰/۴۹۹	۰/۴۹۰	تفاهم بین فردی
----	----	----	۰/۶۹۰	۰/۴۵۱	۰/۵۸۰	۰/۴۹۶	تعلیق در قضاوت
----	----	۰/۶۲۸	۰/۵۶۱	۰/۴۴۴	۰/۴۷۰	۰/۴۵۰	جستجوی دانش
----	۰/۷۱۰	۰/۴۸۹	۰/۴۷۸	۰/۴۲۸	۰/۴۹۰	۰/۴۱۷	ذهن پرسشگر
۰/۷۳۵	۰/۵۴۰	۰/۵۱۰	۰/۴۷۳	۰/۴۰۷	۰/۵۴۷	۰/۴۴۲	قابلیت تشخیص تقلب

برازش الگوی ساختاری

یکی از معیارهای بررسی برازش مدل ساختاری در یک پژوهش ضرایب تعیین^{۳۱} مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زا (وابسته) مدل است. این معیار نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد و سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی در نظر گرفته می‌شود. همان گونه که در جدول شماره ۵ نشان داده شده است، مقدار ضریب تعیین مربوط به متغیر وابسته مدل، ۰/۳۱۸ می باشد که با توجه به سه مقدار ملاک، مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تأیید می‌سازد. همچنین مقادیر هر یک از شاخص‌های برازش مربوط به متغیرهای مستقل و وابسته آورده شده است. همان طور که مشاهده می‌شود شاخص‌ها مثبت و بزرگتر از صفر می‌باشد.

^{۳۱}. R-Squared

جدول شماره ۵- شاخص‌های اشتراک (CV Com) و حشو (CV Red)

بررسی فرضیه‌های پژوهش

متغیرهای مکنون	شاخص اشتراک (CV Com)	شاخص حشو (CV Red)
ذهن پرسشگر	۰/۵۴۱	۰/۵۴۱
جستجوی دانش	۰/۹۸۴	۰/۹۸۴
تعلیق در قضاوت	۰/۶۴۸	۰/۶۴۸
تفاهم بین فردی	۰/۶۱۲	۰/۶۱۲
اعتماد به نفس	۰/۵۸۳	۰/۵۸۳
خودرای بودن	۰/۵۳۳	۰/۵۳۳
قابلیت تشخیص تقلب	۰/۲۴۸	۰/۳۵۹
حداقل مربعات (R^2)	۰/۳۳۰۱۶	
مقدار R^2 تعدیل شده	۰/۳۱۸	

پس از برازش مدل با استفاده از آزمون معنی‌دار بودن ضریب رگرسیونی برآورد شده، وجود یا عدم وجود رابطه معنی‌دار بین دو متغیر مستقل و وابسته بررسی شد که نتایج در جدول شماره ۶ آورده شده است. به این صورت که اگر آزمون معنی‌دار بودن ضرایب رگرسیونی متغیر مستقل، (آزمون تی) نشان داد که این ضریب معنی‌دار است، این نتیجه حاصل می‌شود که متغیر مستقل با متغیر وابسته رابطه معنی‌دار دارند، که این رابطه بسته به مثبت یا منفی بودن ضریب، رابطه مستقیم یا معکوس می‌باشد. تصمیم‌گیری در مورد رد یا پذیرش معنی‌دار بودن ضریب بر اساس سطح خطای آزمون تی انجام می‌شود. در مورد اعداد به دست آمده‌ی مدل می‌توان گفت از آنجایی که آزمون فرضیات در سطح اطمینان ۹۵٪ انجام می‌شود، ضرایب معناداری باید از ۱/۹۶ بیشتر باشد. در غیر این صورت بی معنی خواهد بود. با توجه به نتایج جدول شماره ۶ پس از تأیید برازش مدل‌های اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی، با استفاده از ضرایب معناداری تی و بررسی ضرایب مسیر بار عاملی مربوط به مسیرهای هریک از سازه‌های اصلی تأیید شدن فرضیه‌های تحقیق بررسی شد.

جدول شماره ۶- خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق

فرضیه	رابطه	سطح معنی داری	عدد معنی داری	ضریب مسیر	نتیجه آزمون
۱	ذهن پرسشگر ← قابلیت تشخیص تقلب	۰/۰۰۰	۱۲/۰۲۰	۰/۵۳۹	تأیید
۲	جستجوی دانش ← قابلیت تشخیص تقلب	۰/۰۰۲	۳/۰۳۵	۰/۴۳۳	تأیید
۳	تعلیق در قضاوت ← قابلیت تشخیص تقلب	۰/۰۰۲	۴/۴۶۰	۰/۴۰۹	تأیید
۴	تفاهم بین فردی ← قابلیت تشخیص تقلب	۰/۰۰۲	۷/۰۶۰	۰/۴۳۹	تأیید
۵	اعتماد به نفس ← قابلیت تشخیص تقلب	۰/۰۰۱	۳/۹۷۰	۰/۴۳۱	تأیید
۶	خودرای بودن ← قابلیت تشخیص تقلب	۰/۰۰۰	۲/۹۰۲	۰/۵۱۰	تأیید

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش تبیین رابطه ویژگی های فردی و رفتاری حسابربان با قابلیت تشخیص تقلب حسابربان و شناسایی جنبه های مختلف مکتب تردید گرایی به منظور تعیین تاثیر آن بر بهبود کیفیت حسابرسی و ایجاد اطمینان از صورت های مالی می باشد.

با توجه به نتایج آزمون ذهن پرسشگر حسابربان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه معناداری دارد. طبق نتایج حاصله ، ذهن پرسشگر یعنی حسابرس تفکری سوالی دارد ، برای پیگیری تناقضات صورت های مالی انگیزه فراوان داشته و تلاش کافی را به عمل می آورد. حسابربان که دارای ذهن پرسشگر هستند تمایل بیشتری برای کشف انحراف و متقاعد شدن دارند. ذهن پرسشگر باعث می شود تا زمانیکه حسابرس اطلاعات کافی جمع آوری نکند متقاعد نگردد. حسابربان دارای این ویژگی شخصیتی به راحتی تحت تأثیر حرف های دیگران قرار نمی گیرند (هارت، ۲۰۱۵). داشتن ذهن پرسشگر قوی باعث می شود حسابرس تردید بیشتری در خصوص صحت مدارک و شواهد ارائه شده توسط صاحبکار داشته باشد. زیرا دائماً در خصوص صحت مدارک از خود سؤال می پرسد و شواهد را دقیقتر مورد سنجش قرار می دهد تا قضاوت درستی داشته باشد. برخی صاحبکاران ممکن است گزارش صادقانه ای ارائه نکنند و سعی کنند تا با تبانی با حسابرس و پرداخت حق الزحمه بیشتر او را مجاب نمایند تا گزارش مالی را تأیید کند. بنابراین برای افزایش کیفیت حسابرسی تردید حرفه ای و شاخص ذهن پرسشگر را بیشتر در نظر می گیرد. با پرسش دائم از خود تناقضات بیشتری را کشف کرده رفتار خلاقانه تری از خود نشان می دهد در نتیجه راه های جایگزین بیشتری را ارائه می دهد.

فرضیه دوم

با توجه به نتایج آزمون جستجوی دانش حسابربان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه معناداری دارد. با توجه به یافته های پژوهش حسابربان با سطح دانش بالا نسبت به حرفه حسابرسی دارای قدرت حرفه ای قوی هستند . دانش نقش اساسی در مشروعیت بخشیدن به کار حسابربان دارد . افراد حرفه ای اغلب تلاش دارند با کسب دانش بیشتر در خصوص حرفه با بکارگیری دانش خود، استانداردها، اصول و قواعد و اهداف حرفه حسابرسی را جامع عمل بپوشانند . در نتیجه اعتبار و پذیرش حرفه حسابرسی را نزد جامعه افزایش دهند . جستجوی دانش یعنی اینکه حسابرسی ذهنیت کنجکاوانه همراه با علاقه برای جستجوی شواهد داشته باشد . به نظر می رسد هرچه توانایی حسابربان در میزان دانش حرفه ای بالاتر باشد، برای یافتن شواهد و مدارک قابل اطمینان تر تلاش بیشتری نموده و تردید حرفه ای را به شکل مناسبتر بکار می برند . پس شواهد قابل استنادتری را یافته، براساس آن قضاوتی منطقی و منطبق بر ارزش های جامعه خواهند داشت . بدین ترتیب استانداردها، اصول و قواعد حسابرسی را به شکل مناسب بکار خواهند گرفت . در نتیجه حسابرسی با کیفیتی را ارائه خواهند داد .

فرضیه سوم

با توجه به نتایج آزمون تعلیق در قضاوت حسابربان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه معناداری دارد . با ارتقاء

اخلاق حرفه ای حسابداران ، تردید حرفه ای حسابرسان نیز بهبود می یابد و حسابرس کار خود را با تردید و نه با سوءظن و بدگمانی به انجام می رساند . به دنبال آن هر چه این ویژگی بهبود یابد کیفیت قضاوت و تصمیم گیری حسابرس افزایش خواهد یافت و ارتقاء کیفیت قضاوت حسابرسی موجب بهبود کیفیت حسابرسی و در نتیجه موجب افزایش کیفیت گزارش های مالی خواهد شد . آن دسته از مؤسسات حسابرسی که از حسابرسان با دیدگاه قوی تر از تردید حرفه ای بهره می برند در صدور گزارش حسابرسی و کشف انحرافات مهم توانایی بیشتری دارند و اصطلاحاً کیفیت حسابرسی شان بالاتر است. افراد باید قضاوت در مورد یک مسئله را تا زمانی که به شواهد قطعی نرسیده اند و وضعیت مبهم وجود دارد به تعویق بیندازند و این موضوع نشان می دهد که هر چه ویژگی تعلیق در قضاوت بالاتر رود کیفیت قضاوت و تصمیم گیری حسابرس هم بالاتر خواهد رفت.

فرضیه چهارم

با توجه به نتایج آزمون تفاهم بین فردی حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه معناداری دارد. نتایج پژوهش بیانگر این است که در این شاخص حسابرس بیشتر بر روی رفتار صاحبکار تمرکز دارد و در مورد چگونگی رفتار او سؤال می کند .حسابرس باید به درک نگرش ها، مقاصد و رفتارهای انسانی اشتیاق داشته باشد (هارت و همکاران ، ۲۰۱۵). بسیاری از صاحبکاران نیز با صداقت و درستی گزارشات مالی را ارائه می نمایند .در صورت درک ویژگی های رفتاری صاحبکار ، حسابرس می تواند حسابرسی را با شک و تردید انجام دهد نه با سوء ظن نسبت به صاحبکار .سوء ظن موجب بکارگیری سطح نامناسب تردید حرفه ای خواهد شد .حسابرسان تلاش دارند تا با درک رفتار صاحبکار و درک صداقت یا عدم صداقت او، حسابرسی با کیفیت تری را انجام دهند .

فرضیه پنجم

با توجه به نتایج آزمون اعتماد به نفس حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه معناداری دارد. با افزایش میزان اعتماد به نفس زمان کمتری به حسابرسی حساب های حاوی برآورد تخصیص می یابد و این موضوع می تواند بر کیفیت حسابرسی مؤثر باشد .این نتایج همچنین موید این نظریه است که افراد به دلیل وجود تفاوت های روانشناختی فردی در موقعیت های مشابه واکنش های متفاوتی از خود بروز می دهند که بر اساس نظریه های روانشناسی این تفاوت ها ناشی از دو عامل وراثت و محیط است. نتایج حاکی از آن بود که افراد با اعتماد به نفس بالا، اطمینان بیشتری در خصوص تصمیم گیری داشته و بیشتر به خطرپذیری جذب می شوند که آن ها را کمتر به سوی انتخاب گزینه های ایمن و میانه در مجموعه ای از انتخاب ها سوق می دهد اعتماد به نفس کاذب می تواند کارایی و اثربخشی حسابرسی را که در نتیجه استفاده نادرست از نیروی انسانی و تخصیص نامناسب منابع حسابرسی است را کاهش دهد. از ویژگی های شخصیتی که ممکن است تحت تأثیر اعتماد به نفس قرار بگیرد، میزان خطرپذیری افراد است . اعتماد به نفس بیش از حد حسابرس به قضاوت ها و دانش خود منجر به کاهش کیفیت حسابرسی می شود.

فرضیه ششم

با توجه به نتایج آزمون خود رای بودن حسابرسان با قابلیت تشخیص تقلب آن ها رابطه معناداری دارد. خودرایی، ویژگی شخصیتی مهمی برای حسابرسان مستقل است .خودرایی به معنای آن است که حسابرسان گفته های دیگران را بدون تفکر و تحقیق نمی پذیرند. به ظاهر و چیزهای صوری اعتماد ندارند مگر با تحقیق ثابت شود . لذا خود رای باعث

استقلال در دیدگاه حرفه ای حسابرس مستقل شده و به بهبود قضاوت حرفه ای وی کمک می کند (هارت و همکاران ، ۲۰۰۳). داشتن ویژگی خودرایی باعث بهبود قضاوت و تشخیص تقلب در حسابسان مستقل می شود. مهم بودن این ویژگی می تواند به این دلیل باشد که در ایران بر روی آئین رفتار حرفه ای و اصول و و احکام مرتبط نظیر استقلال و تردید حرفه ای تاکید زیادی می شود . حسابرسی که از شاخص خودرایی برخوردار است دارای نظر مستقل، استقلال فکری و شخصیت محکم است و براحتی تحت تأثیر اظهارات صاحبکار قرار نمی گیرد . او در اجرای عملیات حسابرسی موفق تر عمل می کند که در نهایت، باعث افزایش کیفیت حسابرسی می شود.

پیشنهادهای پژوهش

با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش، پیشنهادهای کاربردی برای استفاده از نتایج به شرح زیر ارائه می شوند:

با توجه به فرضیه اول تایید شده در این پژوهش مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین ذهن پرسشگر با قابلیت کشف تقلب پیشنهاد می گردد که شرکای موسسات حسابرسی تلاش نمایند تا در هر تیم کاری حداقل یک حسابرس با تردیدگرایی بالا و ذهن پرسشگر قوی قرار دهند تا به بهبود قضاوت حرفه ای و افزایش قابلیت کشف تقلب کمک نمایند.

با توجه به فرضیه دوم تایید شده در این پژوهش مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین جستجوی دانش با قابلیت کشف تقلب پیشنهاد می گردد که دانشگاه ها و مراکز علمی با افزودن مفهوم تردید حرفه ای در سرفصل و واحدهای درسی حسابرسی، این موضوع مهم را گسترده تر و شفاف تر آموزش دهند و از طریق منطقی، درک حسابسان آینده را نسبت به این مفهوم اساسی نزدیک تر کنند.

با توجه به فرضیه سوم تایید شده در این پژوهش مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین تعلیق در قضاوت با قابلیت کشف تقلب پیشنهاد می گردد که شرکای موسسات حسابرسی با توجه به مهم بودن قضاوت و تصمیم گیری حسابسان، پیشنهاد می شود که موقع تصمیم گیری حسابسان عوامل ناشناخته و غیرقابل کنترل و شواهد ناقص را شناسایی نمایند که بتوانند با بهبود بخشیدن به قضاوت خود کیفیت خدمات حسابرسی را ارتقا بخشند.

با توجه به فرضیه چهارم تایید شده در این پژوهش مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین تفاهم بین فردی با قابلیت کشف تقلب پیشنهاد می گردد که شرکای موسسات حسابرسی به صورت دوره ای از حسابسان موسسه بخواهد تا چک لیست تردیدگرایی را پر نمایند . این وضعیت کمک می کند که حسابسان تردیدگرا مشخص و درجه تردیدگرایی آنان نیز بهتر تعیین شود.

با توجه به فرضیه پنجم تایید شده در این پژوهش مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین اعتماد به نفس با قابلیت کشف تقلب پیشنهاد می گردد که شرکای موسسات حسابرسی با اعتماد به نفس و استقلال صحت شواهد را ارزیابی کنند. افراد با اعتماد به نفس بالا، اطمینان بیشتری در خصوص تصمیم گیری داشته و بیشتر به خطرپذیری جذب می شوند که آن ها را کمتر به سوی انتخاب گزینه های ایمن و میانه در مجموعه ای از انتخاب ها سوق می دهد. هرچه اعتماد در روابط اجتماعی بالا رود ، از قضاوت های عجولانه پیشگیری می شود.

با توجه به فرضیه ششم تایید شده در این پژوهش مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین خود رای بودن با قابلیت کشف تقلب پیشنهاد می گردد که موسسات حسابرسی آزمون تردیدگرایی در زمینه خودرایی را برای کارکنان خود اعمال نمایند تا حسابرسان با تردیدگرایی بالا انتخاب و بین تیم های حسابرسی به طور مناسب توزیع شوند تا هر تیم حسابرسی از وجود حسابرسان تردیدگرا بهره مند شوند .

همچنین برای انجام پژوهش های بیشتر در زمان آینده، موضوع های پژوهشی جدید به شرح زیر ارائه می شوند:

۱. بررسی مقایسه ای رابطه ویژگی های فردی و رفتاری و تردید حرفه ای حسابرسان بین موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی .

۲. فرضیات پژوهش را می توان بین موسسات دارای امتیاز کنترل کیفیت الف و ب و ... و فاقد امتیاز مقایسه نمود.
۳. انجام این تحقیق با در نظر گرفتن دوره های فشارکاری و دوره های آرام کاری حسابرسان و مقایسه نتایج حاصل از آن.

۴. از مسائلی که به نظر می رسد می تواند در راستای افزایش دانش تخصصی حسابرسان و به دنبال آن ارتقاء کیفیت حسابرسی موسسات حسابرسی ایفای نقش کند تفکیک مسئله حسابرسی بر اساس نوع صنعت مورد تخصص است .

۵. مطالعه ویژگی های روان شناختی حسابرسان مانند منظم بودن ، حساس بودن به مقوله دقت در امر حسابرسی ، طرز برخورد حسابرسان با فرد رجوع کننده به دفتر حسابرسی می توان پرداخت و همچنین با در نظر گرفتن دیگر ویژگی های حسابرسان مانند : سن حسابرسان در زمان حسابرسی، دانشگاه فارغ التحصیل شده حسابرسان ، داشتن سابقه حسابداری قبل از کار حسابرسی ، دسترسی راحت ارباب رجوع به دفتر حسابرسی و ... از جمله مواردی است که به نظر می رسد می تواند بر تعداد افراد و شرکت های متقاضی اثر گذاشته و به دنبال آن کیفیت کار حسابرسی را با افزایش یا کاهش مواجه سازد.

فهرست منابع :

۱. استانداردهای حسابرسی، بخش ۲۴۰، مسئولیت حسابرسان در ارتباط با تقلب و اشتباه در حسابرسی صورت های مالی (تجدیدنظر شده ۱۳۸۴).
۲. آذر، عادل، مؤمنی، منصور. (۱۳۸۹). آمار و کاربرد آن در مدیریت. جلد اول و دوم، چاپ ششم، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب درسی علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).
۳. برادران حسن زاده، رسول ، بادآور نهندی و اسماعیلی گنجه کتاب، (۱۳۹۳) ، "تأثیر ساختار مالکیت بر کیفیت حسابرسی" ، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۶، شماره ۲۲. صص ۹۹-۱۱۵.
۴. بشلیده، کیومرث، (۱۳۹۳) ، "روش های پژوهش و تحلیل آماری مثال های پژوهشی با SPSS و AMOS" ، دانشگاه شهید چمران اهواز .
۵. بنی مهد، بهمن، کدخدایی ، مژده (۱۴۰۰). رابطه جهت گیری ارزشی، عواطف مثبت و درک از انصاف با تمایل حسابرسان داخلی به گزارشگری تقلب. نشریه حسابداری ارزشی و رفتاری. سال ششم. شماره ۱۱. صص ۶۷-۹۱.
۶. پاشائی فشتالی، محمد، کیهان آزادی هیر و محمدرضا وطن پرست، (۱۴۰۰). مطالعه رابطه تیپ شخصیتی، تجربه و جنسیت با توانایی کشف حسابرسان نقش میانجی شک و تردید حرفه ای. مجله پیشرفت های حسابداری دانشگاه شیراز، دوره ۱۳ ، شماره ۱، صص ۶۷-۱۰۰.

۷. خلیفه سلطانی، سید احمد و براری، سمانه (۱۳۹۴)، بررسی علل و پیامدهای استرس نقش حسابرس، فصلنامه حسابداری مالی، سال هفتم، شماره ۲۸-۳۲.
۸. سید عباس زاده، میرمحمد، جواد امانی ساری بگلو، هیمن خضری آذر و قاسم پاشوی، (۱۳۹۱) "مقدمه ای بر مدل یابی معادلات ساختاری به روش PLS و کاربرد آن در علوم رفتاری با معرفی نرم افزارهای PLS-Graph، VisualPLS، SmsrtOLS"، دانشگاه ارومیه.
۹. صفرزاده، محمدحسین، کاظمی، کاظم، دهقانی، علی اصغر (۱۳۹۷). بررسی نقش توانمندسازی روان شناختی حسابرسان بر رعایت آیین رفتار حرفه ای با تأکید بر نقش تعدیلی جایگاه سازمانی و سابقه کار. بررسی های حسابداری و حسابرسی. دوره ۲۵. شماره ۱. صص ۷۱-۹۰.
۱۰. علیزاده گان، لیلا، صمدی لرگانی، محمود، ایمنی، محسن (۱۴۰۱). تأثیر تیپ شخصیتی و اخلاق حرفه ای بر توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده با نقش تردید حرفه ای. پژوهشهای حسابداری مالی و حسابرسی. دوره ۱۴. شماره ۲. پیاپی ۵۴. صص ۴۹-۷۷.
۱۱. علیزاده گان، لیلا، صمدی لرگانی، محمود، ایمنی، محسن (۱۴۰۲). تحلیل توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده: تأثیر تجربه حسابرس و تیپ شخصیتی با نقش تردید حرفه ای. پژوهشهای حسابداری مالی و حسابرسی. دوره ۱۵. شماره ۱. پیاپی ۵۷. صص ۱۴۹-۱۸۴.
۱۲. قدیمی، بهمن، بنی مهد، بهمن، نیکومرام، هاشم (۱۴۰۱). عواطف فردی، تفکر انتقادی و ارزیابی ریسک تقلب در حسابرسی. فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. سال یازدهم. شماره ۴۱.
۱۳. کریمی، زهرا، احمد یعقوب نژاد، محمود صمدی لرگانی و محمدرضا پورعلی، (۱۴۰۰)، "ارزیابی تأثیر سوگیریهای روانشناختی فردی و ابعاد شخصیتی حسابرسان بر کیفیت حسابرسی"، پژوهشهای حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۴، صص ۲۳-۵۲.
۱۴. Agustina, F., Nurkholis, Khoirurussydi, M., (2021), "Auditors' Professional Skepticism and Fraud Detection", *international Journal of Reserch in Business and Social Science*, 10(4), PP. ۲۷۵-۲۸۷.
۱۵. Anastasia P. Pramitasari, E. G. Sukoharsono & A. Djamhuri. (2017) *The Influence of Auditor's Personality Types, Experience, Ethics, and Gender on Fraud Detection Capability: Study of Big Four Public Accounting Firm in Indonesia*. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*.
۱۶. Glover, S. M; and Prawitt, D. F. (2014), "Enhancing Auditor Professional Skepticism: The Professional Skepticism Continuum", *Current Issues in Auditing*, 8(2), PP.1-10.
۱۷. Guiral Andres, Rodgers, Waymond, Ruiz Emiliano, Gonzalo-Angulo Jose A, (2015), "Can Expertise Mitigate Auditors' Unintentional Biases?", *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 24, PP. 105-117.
۱۸. Hoyle, R.H. (2012). *Handbook of Structural Equation Modeling*. 1 st ed. New York: The Guilford press.
۱۹. Hurtt et al. (2015), *An Experimental Examination Of Professiona Skepticism*; Hankamer School of Business; pp138-.
۲۰. Hurtt, R. K., Brown-Liburd, H., Earley, C. H., and Krishnamoorthy, G. (2013), *Research on Auditor Professional Skepticism: Literature Synthesis and Opportunities for Future Research*, *journal of practice and theory*, Vol:32, pp:45-97.
۲۱. Hurtt, R. Kathy (2010). *Development of a Scale to Measure Professional Skepticism*, *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*: Vol. 29, No. 1, pp. 149-171.
۲۲. Kline, R.B. (2010). *Principles and practice of structural equation modeling*. The Guilford Press. New York.
۲۳. Lefcourt, H.M. (1991). *Locus of Control*. In: J.P. Robinson, P.R. Shaver and L.S. Wrightsman. *Measures of Personality and Social Psychological*.

- Liou, F. and Yang, C. (2008), "Predicting business failure under the existence of fraudulent financial reporting", *International Journal of Accounting and Information management*, Vol. 16 No. 1, pp. 74-86. ^{۲۴}
- Mauts, R.K., and H.A.Sharaf, (1961), "The Philosophy of Auditing", Sarasota, FL: American Accounting Association. ^{۲۵}
- Ode, A., Wahyuniati, H., Angela, F., Oktri, S., (2020), "Auditors Ability to Detect Fraud: Independence, Audit Experience, Professional Skepticism, and Work Load, Rjoas", 11(107). ^{۲۶}
- Sadgalia, I., Saela, N., Benabbou, F. (2019). Performance of machine learning techniques in the detection of financial frauds. *Second International Conference on Intelligent Computing in Data Sciences (ICDS 2018)*, 1986, 92-100. ^{۲۷}
- Shawver, T.J & Shawver, T.A, (2018), "The Impact of Moral Reasoning on Whistleblowing Intentions", In *Research on Professional Responsibility and Ethics in Accounting*. ^{۲۸}